Dosarul nr. 3a-298/2019 (Judecătorul Aliona Miron)
02-3a-3620-12022019

D E C I Z I E

15 noiembrie 2022 mun. Chişinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curţii de Apel Chişinău
Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ,

în componența
președintele completului, judecătorul Mîra Ghenadie
judecătorii Bostan Angela și Dașchevici Grigore
grefier Coman Rodica

examinînd în şedinţă publică cererea de apel depusă de Balina Irina, prin intermediul avocatului Viorel Chetruşcă împotriva hotărârii Judecătoriei Chişinău, sediul Rîşcani din 27 noiembrie 2018, prin care acțiunea în contestare depusă de Balina Irina împotriva Băncii Naționale a Moldovei, a fost respinsă ca neîntemeiată,-

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Chişinău

C O N S T A T Ă:

La 27 noiembrie 2017, Irina Balina a depus cerere de chemare în judecată împotriva Băncii Naţionale a Moldovei, concretizată la 6 februarie 2018, cu privire la repararea prejudiciului material şi moral şi încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii înaintate reclamantul a indicat că la 09.10.2017, a depus la Banca Națională a Moldovei o somație de plată, cu referire la faptul că, BC „Banca Socială” SA a ajuns insolvabilă și este în proces de lichidare. Fără vreo dorință exprimată, a ajuns creditor al BC „Banca Socială” SA, fiind înregistrată corespunzător cu contul de depozit nr.237470320005469, în valoare de 1 102 970.95 lei. Recent a aflată că, interdicțiile de valorificare a mijloacelor financiare, deținute pe conturile de depozit, deschise la BC „Banca Socială” SA, sunt impuse în baza Hotărârilor Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr.253 din 30.11.2014 și respectiv nr.17 din 10.09.2015, cu scop de asigurare a restituirii banilor „furați”, după ce vor fi stabiliți cei vinovați.

Apreciază ca evident faptul că, odată ce are bani pe conturile de depozit deschise în BC „Banca Socială” SA, este împiedicată să-i valorifice, deși nu poartă nici o vină pentru „furtul miliardului”. Astfel suferă prejudicii materiale și morale.

Invocă că, BNM a avut și are competențe și mecanisme legale de supraveghere a activității bancare, dar și de preîntâmpinare a fraudelor, asemeni celor abordate. În plus, din acțiunile BNM rezultă că, autoritatea a știut despre planificarea ilegalităților

respective, în special la BC „Banca Socială” SA, dar nu a fost efectivă în a nu admite „furtul miliardului”, ceea ce s-a întâmplat chiar sub administrarea specială a BNM. Prin urmare, neglijența și inacțiunile BNM, în raport cu circumstanțele în care petiționarul a ajuns creditor al BC „Banca Socială” SA, în proces de lichidare, denotă responsabilitatea absolută și solidară cu cei care nemijlocit sunt culpabili de „furtul miliardului”.

Califică ca fiind abuziv și excesiv aplicarea sechestrului pe banii săi.

Pretinde de la BNM achitarea sumei enunțate mai sus, preluând corespunzător calitatea de creditor al petiționarului față de BC „Banca Socială” SA, în proces de lichidare, achitarea unei despăgubiri morale, egală cu valoarea prejudiciului material, deși este disponibilă să discute și să negocieze cele mai avantajoase condiții de despăgubire, pentru ambele Părți.

Menționează că, un răspuns la această somație nu a fost dat, nici către data depunerii acțiunii în judecată.

La data de 06.02.2018, a fost depusă o cerere de concretizare prin care reclamanta și-a revizuit solicitările și anume:

- să fie obligată Banca Națională a Moldovei să achite reclamantei Balina Irina 1 102 970,95 lei, drept prejudiciu material;

- să fie obligată Banca Națională a Moldovei să achite reclamantei Balina Irina 100 000 lei, drept prejudiciu moral.

Indică că, concretizarea acțiunii este condiționată de anexarea la materialele cauzei a răspunsului nr. 23-01011/51/3884 din 10.11.2017.

Întemeindu-și pretențiile în baza art. 60 CPC, a solicitat admiterea acţiunii, obligarea Băncii Naţionale a Moldovei să achite în beneficiul său suma de 1 102 970,95 de lei cu titlu de prejudiciu material şi suma de 100 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral.

Prin hotărârea din 27 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chişinău sediul Rîşcani, a fost respinsă ca neîntemeiată acţiunea.

La 20 decembrie 2018, Irina Balina, reprezentată de avocatul Viorel Chetruşcă a depus apel nemotivat împotriva hotărârii din 27 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chişinău sediul Rîşcani, iar la 12 martie 2019 a fost prezentată motivarea apelului, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanţe, cu emiterea unei noi decizii de admitere integrală a acţiunii.

La 27 martie 2019, Banca Naţională a Moldovei a depus apel incident împotriva hotărârii din 27 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chişinău sediul Rîşcani, concretizat prin cererea din 13 septembrie 2019, solicitând casarea hotărârii primei instanţe, cu emiterea unei noi decizii de declarare a inadmisibilităţii acţiunii, pe motiv că reclamanta nu a respectat procedura prealabilă de soluţionare a litigiului.

La 13 iunie 2022, Irina Balina, reprezentată de avocatul Viorel Chetruşcă, în temeiul art. 43 alin. (2) lit. f) CPC, a depus o cerere de strămutare a cauzei la o altă instanţă egală în grad.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 29 iunie 2022, s-a respins cererea depusă de Irina Balina, reprezentată de avocatul Viorel Chetruşcă cu privire la strămutarea cauzei la o altă instanţă egală în grad. Cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată a Irinei Balina împotriva Băncii Naţionale a Moldovei cu privire la repararea prejudiciului material şi moral şi încasarea cheltuielilor de judecată, s-a restituit Curții de Apel Chișinău, care este competentă să examineze în ordine de apel prezenta acțiune.

În motivarea apelului declarat apelantul a invocat că apelanta a insistat pe faptul că, prejudiciile pretinse de la BNM rezultă din acțiunile BNM de a emite o hotărîre similară celei a Consiliului BNM nr.253 din 30.11.2014, măcar cu 4-5 zile mai înainte, adică pe 25-26 noiembrie 2014.

La fel, opiniază apelantul că prima instanţă avea sarcina să constate dacă BNM a avut posibilitatea de a vadea desfășurarea fraudelor respective de la Banca Socială, din 26-26 noiembrie 2014, și în caz afirmativ, era de aflat, dece BNM a mai așteptat pînă la 30.11.2014 și nu a parvenit /stopat aceste fraude, print-o hotărâre similară celei din 30.11.2014, pentru a evita necesitatea asigurării restituirii banilor furați, prin reținerea banilor reclamantei.

Astfel, pentru a clarifica simplu aceste aspecte, la depunerea acțiunii și în ședința primei instanțe, în temeiul art.119 alin.(2) CPC, s-a pretins să fie reclamată hotărîrea Consiliului BNM nr.253 din 30.11.2014, din conținutul căreia cert ar rezulta că, BNM a cunoscut on-line (în direct) de fraudarea conturilor Băncii Sociale, pe 25-26 noiembrie 2014. Nu în zadar BNM ascunde această hotărîre de reclamantă, deși anume reclamanta este vizată direct de esența acestei hotărîri și nu există lege (nu poate exista așa lege într-un stat democratic, semantar al CoEDO), care ar justifica îngrădirea accesului reclamantei de a obține hotărârea Consiliului BNM nr.253 din 30.11.2014.

Prin urmare menționează apelanta că, prima instanță a respins demersurile respective, cu motivare incertă, neclară și neîntemeiată legal. Iar acest efort negativ explică intențiile primei instanțe de a lipsi speța de probe certe și pertinente și de a avea posibilitatea de a respinge acțiunea ca și neîntemeiată.

La data 01 noiembrie 2019, Băncii Naționale a Moldovei a depus apel incident, prin care a solicitat casarea hotărîrii Judecătoriei Chișinău(s.Rîșcani) nr.3-1121/2018 din 27.11.2018 și să dispună scoaterea de pe rol a cererii de chemare în judecată depusă de către Balin Irina în temeiul art.267 lit.a) CPC.

Reprezentantul intimatului Bănca Națională a Moldovei, Nicolae Palamaru în şedinţa instanţei de apel a solicitat respingerea apelului declarat de către Balina Irina, împotriva hotărârii Judecătoriei Chişinău, sediul Rîșcani din 27 noiembrie 2018, cu admiterea apelului incident cu casarea hătărîrii primei instanțe prin care să dispună scoaterea de pe rol a cererii de chemare în judecată depusă de către Balina Irina.

În şedinţa instanţei de apel apelanta Balina Irina cît și avocatul Viorel Chetrușcă în şedinţa instanţei de apel nu s-a prezentat, deşi a fost legal citat despre locul, data şi ora examinării cauzei.

Audiind participanții la proces, analizând legalitatea și temeinicia hotărârii contestate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces și a materialelor din dosar, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ, consideră apelul admisibil, dar neîntemeiat, motiv din care urmează a fi respins din următoarele considerente.

La 19 iulie 2018, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Codul administrativ, act legislativ publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 17 august 2018, nr.309-320.

Art. 257 alin. (1) Codul administrativ, prevede că, actul legislativ a intrat în vigoare la 01 aprilie 2019.

Conform art.258 al.(3) Cod Administrativ, procedurile de contencios administrativ iniţiate pînă la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acţiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare pînă la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs şi de contestare cu recurs a încheierilor judecătoreşti.

Din sensul normei de drept enunțate urmează că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, inclusiv și pentru procedura de apel.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău a examinat apelul, corespunzător condițiile de admisibilitate ale lui în conformitate cu prevederile art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, adică conform procedurii din noua reglementare, dar în condițiile temeiurilor potrivite reglementărilor anterioare intrării lor vigoare.

Totodată, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ reţine că, procedura administrativă a fost inițiată până la data intrării în vigoare a Codului administrativ.

Respectiv, prin derogare, în temeiul art. 258 alin. (3) Cod administrativ, examinarea apelului se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod, or, conform art. 195 Cod administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedură civilă, cu excepția art. 169-171.

În conformitate cu art. 373 al.(1) - al.(5) CPC, instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi

raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanţa de apel se pronunţă în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanţă. Instanţa de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În conformitate cu art.239 CPC, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu art.240 al.(1) și al.(3) CPC, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii. Instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

Subsecvent, instanța de apel accentuează că, conform recomandărilor Avizului nr. 11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătorești se invocă că o motivație și o analiză clară, sunt cerințele fundamentale ale hotărârilor judecătorești și un aspect important al dreptului la un proces echitabil.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ menționează că art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului garantează dreptul justițiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligației instanțelor de judecată de a-și argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanțelor cauzei. Îndatorirea de a motiva coerent și unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicții între motivare și dispozitiv, constituie o garanție pentru justițiabil, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de ar putea exercita un eficient control judiciar. Or, hotărârile motivate urmăresc scopului de a demonstra părților că acestea au fost auzite, și, astfel, să contribuie la o acceptare mai ușoară de către aceștia a deciziei (a se vedea cauza CtEDO Ruiz Torija contra Spaniei).

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ atestă că prima instanță a ținut cont de aceste deziderate și a adoptat o hotărâre bazată pe un fundament temeinic și materialul probator administrat.

În afară de aceasta, completul judiciar, analizând legalitatea și temeinicia hotărârii pronunțate în raport cu prevederile art. 239 – 241 din Codul de procedură civilă, conchide că prima instanță a stabilit corect raportul dedus judecății, circumstanțe importante pentru soluționarea cauzei au fost stabilite și elucidate pe deplin, probele prezentate, a dat o apreciere completă, obiectivă și sub toate aspectele, iar hotărârea este legală și întemeiată, adoptată cu respectarea drepturilor și intereselor legale ale participanților la proces.

Conform jurisprudenţei CtEDO instanţa de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligaţia

să examineze efectiv problemele esenţiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze doar la însuşirea motivelor și concluziilor date de instanţa inferioară. (*Hirro Balani c. Spaniei*, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; *Georgiadis v. Greciei* nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

Totodată, art. 238 din Codul administrativ, prevede că, în procedura de apel nu pot fi prezentate probe noi decât dacă un participant la proces dovedește că a fost în imposibilitate să le prezinte în procedura de examinare în fond și instanța de apel le admite printr-o încheiere nesusceptibilă de recurs. Instanța de apel este în drept să solicite din oficiu probe noi, în măsura în care le consideră necesare pentru justa soluționare a cauzei.

Conform art. 231 alin. (2) Cod administrativ, pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

Articolul 194 alin. (1) Cod administrativ, prevede că, în procedura în prima instanță, în procedura de apel și în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătorești se soluționează din oficiu probleme de fapt și de drept.

Conform art.219 alin.(1)-(4) Cod administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți. Instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces. Instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces. Instanța de judecată poate avea o discuție juridică cu participanții la proces sau poate da în scris indicații cu privire la situația de drept a cauzei examinate.

Conform art. 206 alin. (1) lit. a) Cod Administrativ, o acțiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru: anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual (acţiune în contestare).

Conform articolului 207 alin. (1) din Codul administrativ, instanța verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contenciosul administrativ. Dacă este inadmisibilă, acțiunea în contencios administrativ se declară ca atare prin încheiere judecătorească susceptibilă de recurs.

În sensul articolului 220 alin. (1) din Codul administrativ, obținerea probelor în procedura contenciosului administrativ are loc conform art. 87-93. Potrivit articolului 93 din Codul administrativ, fiecare participant probează faptele pe care își întemeiază pretenția. (2) Prin derogare de la prevederile alin. (1), fiecare participant probează faptele atribuite exclusiv sferei sale. (3) Reglementări suplimentare sau derogatorii sînt admisibile doar în baza prevederilor legale.

Raționând prin prisma textelor de lege conturate, completul specializat relevă că, prima instanță a dat o apreciere cuvenită normelor citate mai sus, actul de dispoziție al primei instanțe care corespunde exigențelor stabilite de lege.

În acest context, completul judiciar, stabilind starea de fapt şi de drept, verificând în raport cu prevederile cadrului legal pertinent legalitatea şi temeinicia hotărârii primei instanţe, constată că aceasta este legală şi fondată.

Astfel, în cadrul dezbaterilor judiciare în instanța de fond și instanța de apel s-a stabilit că, Balina Irina are deschis la BC „Banca Socială" SA un cont bancar sub nr. 237470320005469, pe care sunt depozitate mijloace financiare în sumă de 1 102 970,95 lei.

La data de 14.07.2016, de către Balina Irina a fost depusă în adresa BC „Banca Socială" SA o somație de plată, prin care s-a solicitat restituirea sumelor depozitate pe contul băncii.

Prin răspunsul 1900/2096 din 20.07.2016, solicitarea a fost respinsă, fiindu-i comunicat faptul că instituției bancare i s-a retras licența, fiind suspendate onorarea obligațiilor asupra tuturor creanțelor de Bancă ale persoanelor fizice și juridice care au fost identificate ca și afiliate. Concomitent i s-a adus la cunoștință că, clientul Băncii Balina Irina este inclusă în calitate de creditor în lista creanțelor BC „Banca Socială" SA în proces de lichidare.

La data de 09.10.2017, reclamanta a depus o somație de plată în adresa Băncii Naționale a Moldovei, prin care s-a imputat răspunderea solidară a Băncii Naționale cu BC „Banca Socială" SA față de creditorii ultimei. În motivarea poziției, Balina Irina a invocat neglijența și inacțiunile BNM în raport cu circumstanțele în care Balina Irina a ajuns creditor al BC „Banca Socială" SA. Deși are bani pe conturile de depozit deschise în BC „Banca Socială" SA, este împiedicată să-i valorifice. Astfel suferă prejudicii materiale și morale.

Invocă că, BNM a avut și are competențe și mecanisme legale de supraveghere a activității bancare, dar și de preîntâmpinare a fraudelor. Însă autoritatea nu a fost efectivă în a nu admite situația creată pe piața bancară.

Califică ca fiind abuziv și excesiv aplicarea sechestrului pe banii săi.

S-a pretins achitarea sumei de 1 102 970,95 lei și a prejudiciului moral.

Prin răspunsul BNM nr. 23-01011/51/3884 din 10.11.2017, Irinei Balina i s-au respins solicitările, reiterându-i-se calitatea de persoană afiliată băncii și lipsa oricărui temei de răspundere solidară.

Art. 20 Cod Administrativ, prevede că, dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

Conform art. 189 alin. (1) Cod administrativ, orice persoană, care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice, poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

Conform art.209 alin. (1) Cod administrativ, acțiunea în contestare și acțiunea în obligare se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Acest termen începe să curgă de la: a) data comunicării sau notificării deciziei cu privire la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de prezentul cod pentru soluționarea acesteia; b) data comunicării sau notificării actului administrativ individual, dacă legea nu prevede procedura prealabilă.

Ca urmare, la 27 noiembrie 2017, Irina Balina a depus cerere de chemare în judecată împotriva Băncii Naţionale a Moldovei, concretizată la 6 februarie 2018, cu privire la repararea prejudiciului material şi moral şi încasarea cheltuielilor de judecată, care prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 27 noiembrie 2018 a fost respinsă ca neîntemeiată.

Astfel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ, examinând conținutul hotărârii primei instanțe cu materialele dosarului, stabilește că concluziile primei instanțe, expuse în hotărâre, corespund circumstanțelor de fapt.

În contextul pretenţiilor deduse judecării, instanţa de apel reţine că în temeiul art. 530 Cod Civil, dacă doi sau mai mulți debitori datorează o prestație în așa fel încât fiecare este dator să efectueze întreaga prestație, iar creditorul poate pretinde fiecăruia din debitori executarea, atunci debitorii sânt legați solidar.

Art. 531 CC al RM prevede că, o obligație solidară nu se prezumă, ci se naște prin act juridic, prin lege sau atunci când prestația este indivizibilă.

Astfel, în contextul pretențiilor invocate de către reclamantă instanța reține că, conform Legii instituțiilor financiare nr.550-XIII din 21.07.1995 (în redacția în vigoare până la 04.10.2016), în cazurile prevăzute de lege, *BNM poate stabili față de o bancă un regim temporar administrare specială*.

Administrarea specială reprezintă un regim de administrare instituit pentru o anumită perioadă în privința unei bănci, care prevede realizarea unui complex de măsuri administrative, financiare, juridice, organizatorice *în scop de stabilire a condițiilor optime pentru conservarea valorii activelor, eliminarea deficiențelor în administrarea băncii și a patrimoniului ei, încasarea creanțelor, stabilirea posibilităților de remediere a situației financiare, inclusiv de restructurare, sau de lichidare a băncii*.

Conform art. 37^5 Legii instituțiilor financiare nr.550-XIII din 21.07.1995 (în redacția în vigoare până la 04.10.2016), administrarea specială se exercită de către un administrator special numit de Banca Națională prin hotărârea cu privire la instituirea administrării speciale.

Conform art. 37^7 al aceluiași act normativ, *Administratorul special al băncii acordă importanță prioritară intereselor deponenților și ale altor creditori ai băncii care nu sunt persoane afiliate băncii în raport cu acționarii și creditorii care sunt*

persoane afiliate băncii. La instituirea și în cursul administrării speciale a băncii, *BNM poate stabili restricţii sau condiţii specifice referitoare la activitatea băncii, inclusiv poate institui moratoriul - amânarea executării creanţelor creditorilor băncii. Acţiunea moratoriului poate fi limitată la anumite categorii de creditori, creanţe sau active ori la o anumită valoare a acestora*.

Din sensul normelor legale citate și detaliate mai sus, urmează că, la 30.11.2014, prin Hotărârea BNM nr.253 a fost instituită administrarea specială a BC „Banca Socială" SA și totodată, moratoriul pe 2 luni asupra executării creanțelor unor categorii de creditori ai băncii date, inclusiv *asupra creanțelor persoanelor fizice si juridice care au fost identificate ca și afiliate băncii* și/sau neconforme cu legislația cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului /f.d. 57/.

Prin Hotărârea Consiliului de administrație al BNM nr. 6 din 13.01.2015, pct. 5 al Hotărârii nr. 253 din 30.11.2014 a fost completat cu subpunctul 13), potrivit căruia de la acțiunea moratoriului au fost exceptate creanțele aferente depozitelor persoanelor fizice afiliate administratorilor și membrilor ai comitetelor de credit din cadrul subdiviziunilor teritoriale ale băncii (filiale), în sumă ce nu depășește cumulativ 50.0 mii lei /f.d. 60/.

Prin Hotărârea Consiliului de administrație al BNM nr.21 din 27.01.2015, acțiunea moratoriului instituit în conformitate pct. 5 şi 6 din Hotărârea nr.253 din 30.11.2014 a fost prelungită pe un termen de 2 luni, începând cu data de 29.01.2015, ora 17.00. /f.d.64/

Prin Legea nr.40 din 24.03.2015 a fost modificat şi completat art. 37^{15} alin. (1) din Legea instituțiilor financiare în partea ce vizează termenul moratoriului, specificându-se că acesta poate fi instituit pentru o perioadă ce nu va depăși termenul administrării speciale stabilit: conform art. 37^{4} alin. (3) din Legea instituțiilor financiare. În acest temei, prin Hotărârea Consiliului de administrație al BNM nr.77 din 27.03.2015, moratoriul instituit în conformitate cu pct.5, 6 din Hotărârea nr.253 din 30.11.2014 (cu modificările ulterioare) a fost prelungit pe toată perioada administrării speciale a BC „Banca Socială" SA /f.d.65/.

La data de 28.05.2015, a fost adoptată Hotărârea Consiliului de administrație al BNM nr.143, prin care s-a modificat pct.5 subpunct. 13) din Hotărârea nr. 253 din 30.11.2014 (cu modificările ulterioare), potrivit căruia de la moratoriu au fost exceptate creanțele aferente depozitelor persoanelor fizice afiliate administratorilor și membrilor ai comitetelor de credit din cadrul subdiviziunilor teritoriale ale băncii (filiale) în sumă ce nu depășește cumulativ 100.0 mii lei /f.d.61/.

Prin Hotărârea Consiliului de administrație al BNM nr.17 din 10.09.2015, pct.5 subpunct.13) și pct.6 din Hotărârea nr.253 din 30.11.2014 (cu modificările ulterioare) au fost modificate, stabilindu-se că acțiunea moratoriului nu se extinde asupra depozitelor persoanelor fizice afiliate băncii, care nu sunt membri ai Consiliului băncii, Consiliului de Administrație, comisiei de cenzori a bănci, precum și membrii ai comitetelor de credit din sediul central al băncii pentru expuneri mai mari de 15.0

mil. lei, precum și nu sunt afiliați ai acestora și *s-a menținut asupra tuturor creanțelor persoanelor fizice care sunt membri ai Consiliului băncii, Consiliului de Administrație, comisiei de cenzori a bănci, precum şi membri ai comitetelor de credit din sediul central al băncii pentru expuneri mai mari de 15.0 mil. lei, precum şi sunt afiliați ai acestora şi ale persoanelor juridice.* /f.d.62/

Corespunzător, ținând cont de aceste circumstanțe, Completul conchide că, corect reclamanta/apelanta Balina Irina a fost identificată ca persoană afiliată în raport cu BC „Banca Socială" SA. Ca efect, moratoriul instituit prin Hotărârea BNM nr.253 din 30.11.2014 şi menținut asupra creanțelor persoanelor afiliate menționate în Hotărârea Consiliului de administrație al BNM nr. 17 din 10.09.2015 se aplica și asupra creanțelor reclamantei aferente depozitelor bancare constituite la BC „Banca Socială" SA.

Art.3 al Legii instituțiilor financiare (în redacția în vigoare până la 04.10.2016) atribuie la persoane afiliate băncii persoana: a) care exercită controlul asupra persoanei; b) care se află sub controlul persoanei; c) care se află, împreună cu persoana, sub controlul unei alte persoane; d) care este membru al consiliului, al organului executiv şi al comisiei de cenzori a persoanei; e) care, conform legislației civile, este legată de persoana fizică - membru al consiliului, al organului executiv, al comisiei de cenzori a persoanei - printr-un raport de rudenie de gradul întâi şi doi, precum şi soţii; f) *a cărei afiliere este determinată de Banca Naţională prin actele sale normative, care trebuie să corespundă principiilor general acceptate pentru o supraveghere bancară eficientă*.

În conformitate cu pct.2 subpunct.1) lit. a), d) şi subpunct.2) lit. a) din Regulamentul privind tranzacțiile băncii cu persoanele sale afiliate (aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație al BNM nr.240 din 09.12.2013 (în redacția în vigoare până la 13.12.2015)), la persoane afiliate băncii se referă: membrii comitetului de credit; *persoanele afiliate membrilor comitetului de credit*; în cazul persoanelor fizice - orice persoană care, conform legislației civile, este legată de persoana fizică printr-un raport de rudenie de gradul întâi și doi, precum și soțul acesteia, sau este asociată într-o asociere în participație împreună cu persoana fizică.

Potrivit normelor menționate, membrul comitetului de credite a unei bănci și persoanele fizice afiliate acestuia legate printr-un raport de rudenie de gradul întâi și doi se consideră „persoane afiliate" băncii.

Astfel, instanța de apel reține că, instanța de fond corect a constatat că, Balina Irina este fiica Valentinei Zaporojcenco. Adică reclamanta este rudă de gradul întâi cu ultima. La rândul său Zaporojenco Valentina avea calitatea de membru al Comitetului de credite al BC „Banca Socială" SA.

Sub acest aspect, Colegiul desconsideră argumentele apelantei care a susținut că, precum că abia recent a aflat despre interdicțiile de valorificare a mijloacelor bănești deținute pe conturile de depozit deschise la BC „Banca Socială" SA deoarece, Balina Irina, nu a înaintat în termenul de 30 zile, stabilit de lege, contestația împotriva

hotărârii BNM referitoare la instituirea moratoriului asupra creanțelor sale față de BC „Banca Socială” SA, or față de astfel de măsuri, ca administrarea specială și moratoriul asupra executării creanțelor creditorilor unei bănci, legea a stabilit cerințe de publicitate.

La 04.12.2015, BNM a publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova anunțul desfășurat privind instituirea administrării speciale a BC „Banca Socială” SA și a moratoriului asupra creanțelor unor categorii de creditori ai băncii. /f.d.72/

De asemenea despre instituirea moratoriului și inițierea procedurii de lichidare, reclamantei i s-a comunicat prin răspunsul BC „Banca Socială” SA nr. 1900/2096 din 20.07.2016.

La acest capitol, completul specializat reține că, instanța de fond just a concluzionat, lipsa substratului probator că acțiunile pârâtului față de reclamant sunt contrare legislației și ar atrage ca efect răspunderea solidară.

În acest sens, se deduce că, aplicabil prevederile art.71 al Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei nr. 548 din 21.07.1995, cu excepția cazurilor prevăzute de prezenta lege, *Banca Națională nu poate să acorde nici un fel de asistență financiară*, fie în forma unui împrumut direct sau indirect, fie prin cumpărarea unui împrumut, participarea în cadrul unui împrumut sau utilizarea oricărui instrument din care rezultă oricare obligațiuni, *preluarea unei datorii sau alte acțiuni analoage*.

Mai mult, Colegiul reține că, începând cu 16.10.2015, prin Hotărârea BNM nr. 63, s-a retras licența de activitate și s-a inițiat procesul de lichidare silită a BC „Banca Socială” SA.

Art.38^5 alin.(1) lit.b) și art.38^{11} alin.(1) și (3) din Legea instituțiilor financiare nr.550 din 21.07.1995 (în redacția legii în vigoare la data de 16.10.2015), prevede că *creanțele față de bancă în proces de lichidare se onorează în modul prevăzut de capitolul VI^1 din legea menționată*; *onorarea creanțelor față de banca în proces de lichidare se efectuează după expirarea termenului de soluționare a contestației prevăzut la art.38^{10}, cu condiția validării acestora și înregistrării listei creanțelor la Banca Națională; creanțele validate se onorează conform ordinii priorității claselor de creanțe stabilite; creanțele creditorilor care aparțin unei clase de creanțe se onorează după onorarea tuturor creanțelor care aparțin clasei de creanțe precedente*.

În temeiul legii indicate, mandatul BNM în materia de lichidare a băncilor este circumscris următoarelor atribuții: constatarea existenței temeiurilor de retragere a licenței și inițiere a procesului de lichidare silită; numirea în anumite condiții a persoanei în funcție de lichidator al băncii, înlocuirea sau destituirea lichidatorului (art. 38^1 alin. (3), 38^2, 38^{13}); aprobarea unor operațiuni de proporții specifice băncii în lichidare (art. 38^4 alin.(1) lit. g), 38^7 alin.(1) lit. a), b), alin. (8)); stabilirea remunerației muncii lichidatorului (art. 38^8 alin. (2)); înregistrarea listei creanțelor creditorilor față de bancă în proces de lichidare (art. 38^9 alin. (9)); aprobarea dării de seamă privind lichidarea băncii; redeschiderea procesului de lichidare a băncii în cazul stabilit de lege (art. 38^{14} alin. (1)).

Colegiul desconsideră și argumentul apelantei care a invocat că, creanțele validate ale creditorilor unei bănci se onorează de către BNM deși, BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare a validat creanțele reclamantei în sumă de 1 102 970,95 lei. Or, întrucât respectarea ordinii de onorare a creanțelor unei bănci în proces de lichidare este obligatorie, BNM, lichidatorul băncii sau altă persoană nu are dreptul să schimbe sau să modifice în alt mod mecanismul prevăzut de lege de onorare a creanțelor reclamantului, nu are dreptul de a pretinde sub formă de prejudicii plata acestor creanțe contra ordinii stabilite.

Art. 38^{10} al Legii instituțiilor financiare (în redacția în vigoare până la 11.12.2015) stabilește că, *în termen de 20 de zile de la data înregistrării listei creanţelor la Banca Naţională, orice deponent, orice alt creditor ori unul sau mai mulţi acţionari ai băncii care deţin în total cel puţin 10 la sută din acţiunile cu drept de vot pot înainta Băncii Naţionale o contestaţie împotriva măsurilor întreprinse de lichidator prevăzute la art.389 alin. (2) lit.a) şi b)*. Banca Naţională va soluţiona contestaţia în termen de o lună de la data înaintării acesteia. În cazul în care pretenţiile exprimate în contestaţie sînt motivate, Banca Naţională emite o ordonanţă cu privire la modificarea listei creanţelor şi a mecanismului propus pentru onorarea acestora. *După expirarea termenului de soluţionare a contestaţiei indicat la alin.(1), lista creanţelor înregistrată la Banca Naţională nu poate fi modificată*.

Colegiul reiterează că, lista creanțelor față de BC „Banca Socială” SA a fost înregistrată la BNM, la data de 24.03.2016. Despre care fapt s-a publicat un anunț pe pagina web a BNM /f.d. 83-84/. Or, din materialele cauzei și declarațiile părților, reclamanta/apelanta nu a depus nici o contestație la BNM privind lista creditorilor, rangul și clasa atribuită creanței sale.

Totodată, Colegiul respinge ca neîntemeiat și argumentul apelantului precum că hotărîrea primei instanțe este una ilegală. Analizând conținutul hotărîrii contestate, Colegiul reține că hotărîrea primei instanțe este una legală, motivată și bine argumentată, făcând referire la normele de drept material și procedural, dînd o apreciere probelor prezentate de către părți, determinînd circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei, care au fost și care n-au fost stabilite, apreciind corect caracterul raportului juridic dintre părți, aplicînd legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii, avînd o motivație și o analiză clară.

Colegiul va respinge ca fiind neîntemeiată și critica apelantei precum că, instanța de fond a dat o apreciere eronată probelor acumulate, ori, rolul activ exercitat de instanţă, în deslușirea corectă a raportului dintre părţi, este evident manifestat, în condiţiile analizei apărărilor reclamantului exprimate pe cale incidentală, dar, în cadrul fixat de reclamant şi în limitele obiectului dedus judecăţii.

Din considerentele enunțate, Colegiul concluzionează că prima instanța a examinat cauza sub toate aspectele, stabilind cu certitudine raportul juridic litigios, circumstanţele de fapt, caracteristice raportului juridic litigios, legea materială ce guvernează raportul juridic, creînd participanţilor la proces, condiţii obiective şi

echitabile, pentru exercitarea drepturilor şi obligaţiunilor procedurale, fapt ce se încadrează în asigurarea părţilor dreptul la un proces echitabil, garantat şi asigurat prin art.6 al Convenţiei Europene pentru apărarea a Drepturilor Omului.

În asemenea circumstanțe, Colegiul conchide că, prima instanța just a stabilit circumstanțele cauzei și a aplicat normele legale, ajungând la concluzia cu privire la admiterea acțiunii, iar careva temei legal pentru casarea hotărârii n-a fost stabilit în instanța de apel.

Luând în considerare cele menționate mai sus și având în vedere faptul că, prima instanță a elucidat pe deplin toate circumstanțele cauzei, a apreciat obiectiv și sub toate aspectele probele administrate la dosar, adoptînd o hotărîre legală și întemeiată, aplicînd și interpretând corect normele legale, iar cererea de apel declarată de către Consiliul pentru Prevenirea şi Eliminarea Discriminării şi Asigurarea Egalităţii este neîntemeiată, Colegiul ajunge la concluzia privind respingerea apelului declarat de Balina Irina, prin intermediul avocatului Viorel Chetrușcă împotriva hotărârii Judecătoriei Chişinău, sediul Rîșcani din 27 noiembrie 2018, prin care a fost respinsă acțiunea Balina Irina împotriva Băncii Naţionale a Moldovei privind încasarea prejudiciului material şi moral, încasarea cheltuielilor de judecată, ca neîntemeiată.

În cât privește apelul incident înaintat de către Banca Națională a Moldovei, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Râșcani) din 27 noiembrie 2018. Completul specializat urmează al declarat inadmisibil din următoarele motive.

Conform art.236 al.(1) și al.(2) Cod administrativ, instanţa de apel examinează din oficiu admisibilitatea apelului. Dacă este inadmisibil, apelul se declară ca atare printr-o încheiere susceptibilă de recurs. Apelul se declară inadmisibil în special cînd ….

Totodată instanța de apel reține că, sintagma din textul legal enunțat ”*în special”* denotă caracterul neexhaustiv a temeiurilor de inadmisibilitate art.236 Cod administrativ, fapt care obligă în redacția alin.(1) art.236 Cod administrativ ca instanța de apel în procedurile de contencios administrativ să releve orice alt temei de inadmisibilitate reglementat expres sau implicit de legislația în vigoare cum ar fi în cazul dat depunerea unui apel incident neprevăzut în Codul administrativ.

Având în vedere cele expuse mai sus, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ ajunge la concluzia că apelul incident declarat de către Banca Națională a Moldovei împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Râșcani) din 27 noiembrie 2018, urmează a fi declarat inadmisibil. Or, Codul Administrativ nu prevede procedura apelului incident, ci doar depunerea cererii de apel, chiar și dacă procedura de apel incident este reglementată de legislația procesual civilă, această instituție nu poate fi aplicată prin derogare și în acțiunile de contencios administrativ.

În conformitate cu prevederile art. 240 alin. (1) lit. a) Codul administrativ, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Chişinău,

D E C I D E:

Se respinge cererea de apel depusă de Balina Irina, prin intermediul avocatului Viorel Chetrușcă cu menținerea hotărîrii Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 27 noiembrie 2018.

Apelul incident depus de Banca Națională a Moldovei, se declară inadmisibil.

Decizia este executorie de la emitere însă poate fi contestată cu recurs la Curtea Supremă de Justiţie. Recursul se depune în instanţa de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanţei de apel. Motivarea recursului, se prezintă direct Curţii Supreme de Justiţie în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei integrale a instanţei de apel. Dacă se depune concomitent cu recursul, motivarea recursului se va depune la instanţa de apel.

Preşedintele completului, judecătorul Mîra Ghenadie

Judecătorii Bostan Angela

Dașchevici Grigore